

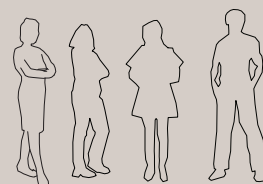
Hiri-erresilientziaren eraikitze-prozesua hobetzeko erakunde publikoen, konpainia pribatuen eta pertsonen arteko elkarlan-markoa

Laburpena: Azkenaldian, gizartea konturatzen ari da hirien krisien kudeaketaren ardura osoa erakunde publiko eta konpainia pribatuen gain uztea ez dela egokiena eta herritarren partaidetza geroz eta beharrezkoagoa dela. Ikerketa honen helburu nagusia hirien erresilientzia eraikitze erakunde publikoen, konpainia pribatuen eta pertsonen arteko elkarlan-markoa aurkeztea da.

Hitz-gakoak: Hiri-erresilientzia, Elkarlan publiko pribatu pertsonala, Krisi-kudeaketa, Eragile anitzeko elkarlana

Abstract: During the last year, citizens are increasingly aware of the fact that the whole responsibility of crisis management could not rely on public and private entities, the participation of citizenry is increasingly necessary. The main aim of this research is to present a public private people partnership framework.

Key words: City resilience, Public Private People Partnership, Crisis Management, Multi-stakeholder collaboration

Patricia Maraña, Marta Iturriza, Leire Labaka eta Jose Mari Sarriegi

Antolakuntza Industrialeko Ingeniaritzako Gradua eta Ikerketa Aplikatuko Masterra. Nafarroako Unibertsitateko Ingeniaritza Eskolan (TECNUN) lanean.

Jasotze data: 2017-10-03

Onartze data: 2017-12-12

Lan hau Europar Batasuneko H2020 programak finantzatutako Smart Mature Resilience (SMR) proiektuaren alorrean kokatzen da. SMR proiektua 2015ean jarri zen abian eta 2017ko ekainera arte iraun du. Proiektu horren helburu nagusia Europako hirien erresilientzia-maila handitzea da. Horretarako bost erreminta garatu ditu: heldutasun-eredu bat, erresilientzia eratzeko politika-bilduma bat, erresilientziari buruz informazioa eman eta jasotzeko online portal bat, simulazio-modelo bat eta arrisku sistemikoak identifikatzeko galdetegi bat. Gure ikerketak erreminta horiek era efektiboagoan ezarri ahal izateko mekanismo berri bat sortzea proposatzen du: elkarlan publiko pribatu pertsonala.

///

Sarrera eta motibazioa

Gizartea geroz eta kontzienteagoa da erakunde publikoek eta konpainia pribatuek krisiak ekiditeko, haiei erantzuteko eta haiengandik suspertzeko egindako esfortzuak ez direla beti nahiko era eraginkorrean kudeatu ahal izateko.

Gehienetan herritarrak dira beren inguruko komunitatek erresilientziaren inguruan zein behar dituzten zehatzen dakitenak, krisiei erantzuna ematen lehenak eta haien inpaktua gehien sufritzen dutenak. Horregatik, garrantzitsua da hiri-erresilientziaren eraikitze-prozesuetan, erakunde publiko eta konpainia pribatuek gain, herritarren perspektiba ere kontuan hartzea, krisi-kudeaketaren eraginkortasuna handiagoa izan dadin.

Egoera honen aurrean, hirien krisi-kudeaketa hobetzeko eragile garrantzitsu guztien arteko elkarlana bermatzeko mekanismo eraginkorrak garatzearen beharra agertu da.

Hau da, elkarlan publiko pribatu pertsonalak garatzeko beharra agertu da.

Arloko egoera

Azkenaldian, aurreikusi ezin diren gertaerek, hondamendi naturalek, eraso terroristek edo azpiegitura kritikoek sufritutako istripuek sorrarazten dituzten arrisku eta ahultasunek kezka sorrarazi dute gizartean. Errealitate berri horri heltzeko, oro har, krisi-kudeaketan eta, bereziki, hirien krisi-kudeaketaren alorrean, aurreikusi ezin daitezkeen krisiei aurre egiteko erresilientziaren perspektiba erabilgarria dela ikusi da.

Hiri-erresilientzia honela definienezake: komunitate, instituzio, negozio eta sistemek edozein motatako krisien haurrean bizirauteko, egokitzeko eta hazteko duten gaitasuna bezala (100 Resilient Cities, 2016). Hiri-erresilientziaren erronka diziplina anitzeko teoria bat garatzean datza, hiriaren arlo desberdinak (ekonomikoa, soziala, ingurugiroa...) eta eragileak marko berdinean integratu eta koordinatzen dituen teoria bat da (Vedeld et al., 2016).

Katastrofe-arriskuak gutxitu eta aldi berean hiritarren eguneroko bizitzak hobetzeko gobernu-maila guztien, sektore pribatuaren eta gizarte zibilarren erantzukizuna den heinean, erresilientziaren eraikitze-prozesuan eragile guztiak koordinatzeko eta elkarlana sustatzeko beharra azpimarratu da azkenaldian.

Horregatik, hirien gobernu-maila guztien gobernantza erraztu eta erresilientzia handitzen laguntzen duten

erraminten beharra dago (Vedeld et al., 2016). Hau da, elkarlan publiko pribatu pertsonala bezalako mekanismo efektiboak garatzeko beharra dago.

Ikerketaren helburuak

Ikerketa honen helburu nagusia hirien erresilientzia-prozesua hobetzeko erakunde publikoen, konpainia pribatuen eta pertsonen arteko elkarlan-markoa garatzea da. Ezaugarri arrakastatsu horiek identifikatzeko gaiaren inguruko literaturaren berrikuspen bat egin da Scopus datu-basean gako-hitz sekuentzia batzuk erabiliz.

Lehenik eta behin ikerketa hau gauzatzean emandako lehen pausoa galdera nagusiak definitzea izan da. Ikerketa honen helburua honako galdera honi erantzuteko gai izatean datza:

- G1: Zeintzuk dira hiri-erresilientziaren eraikitze-prozesuetako elkarlan publiko pribatu pertsonal arrakastatsuen ezaugarriak?

Galdera hori horren orokorra izanik, beste hiru galdera zehatzago garatu dira errazago erantzuteko:

- G2: Zeintzuk dira edozein elkarlan arrakastatsuen ezaugarriak?
- G3: Zeintzuk dira hiri-erresilientziaren eraikitze-prozesuan elkarlan arrakastatsuen ezaugarriak?
- G4: Zeintzuk dira elkarlan publiko pribatu pertsonal arrakastatsuen ezaugarriak?

Galdera zehatz horiei (G2, G3 eta G4) era desberdinetan erantzun zaie. Bigarren galderari erantzuteko (G2), Mohr eta Spekman-en «Characteristics of partnership success: partnership attributes, communication behavior, and conflict resolution techniques» (Mohr eta Spekman, 1996) artikulua zientifiko esanguratsuan identifikatutako ezaugarrietan oinarritu gara.

Hirugarren eta laugarren galderari (G3 eta G4) erantzuteko, bi literatura-berrikuspen sistematiko gauzatu dira Scopus datu-base elektronikoa erabiliz. Scopus erabiltzearen arrazoi nagusia izan da datu-base horrek indexaturik dauden zientzia-aldizkari kopururik handiena jasotzea.

Datu-basean hirugarren eta laugarren galderen erantzuna osatzeko beharrezko artikulua identifikatzeko honako bi kontsulta hauek erabili dira.

- G3: «city resilience» OR «community resilience» OR «urban resilience» AND «partnership» OR «collaboration». Emaizta: 75 artikulua.
- G4: («public-private partnership» OR «public-private collaboration» AND communit*) OR «public-private people partnership») AND («characteristics» OR «properties» OR «dimensions»). Emaizta: 101 artikulua.

Ikerketa honen alorrean identifikatutako artikuluen erabilgarritasuna bermatzeko inklusio- eta eskusio-irizpide batzuk erabili dira argitalpen motaren eta artikuluen edukien arabera. Argitalpen motari dagokionez, aldizkari zientifikoetan indexatutako artikulua bakarrik hartu

dira kontuan. Edukiari dagokionez, laburpena irakurri ondoren elkarlan mota desberdinei buruzko ezaugarri arrakastatsuen gaineko informazioak ematen ez zuten artikulua ez dira erabili.

Ikerketa honetarako artikulua esanguratsuenak aukeratu ostean, artikulua horiek xehetasun gehiagorekin irakurri eta aztertu dira elkarlan publiko pribatu pertsonal arrakastatsua garatzeko kontuan hartu beharrezko ezaugarriak identifikatzeko asmoz. Literaturaren berrikusketa aurrera joan ahala markoaren eskema, ezaugarrien izenak eta definizioak osatzen joan dira.

Ikerketaren muina eta ondorioak

Sekzio honetan, hiri-erresilientziaren eraikitze-prozesua hobetzeko elkarlan publiko pribatu pertsonal arrakastatsua garatzeko identifikatutako 16 ezaugarri definitu eta deskribatu egingo dira. 16 ezaugarri horiek hiru arlotan sailkatu dira. Lehenengo arloan eragileen arteko erlazioaren inguruko ezaugarriak sailkatu dira. Bigarren arloan informazioaren fluxuaren inguruko ezaugarriak sailkatu dira. Azkenik, hirugarren arloan arazo-ebazpenarekin erlazionaturiko ezaugarriak sailkatu dira:

- I. Eragileen arteko erlazioarekin loturiko ezaugarriak:

Konpromisoa, partaideen interes propioak alde batera utzi eta haien arteko erlazioa zaintzeko esfortzu eta borondate bezala defini daiteke. Hiri-erresilientziari dagokionez, ezinbestekoa da eragile nagusiek ekidite-, erantzute- eta suspertze-faseei buruzko erabaki-prozesuetan parte hartzeko konpromisoa sustatzea (Chandra et al., 2013).

Koordinazioa, partaide bakoitzaren betebeharrak zehazteko behar bezala defini daiteke. Elkarlanaren mugen definizioa, gatazken murrizketa, sareen eta lankidetzaren konexioen garapena eta eragileen arteko koordinazio-jardueren gauzatzea dira partaideen arteko koordinazioa sustatzen duten jarduerak (Doyle et al., 2014).

Interdependentzia, partaide batek bere helburu propioak eta helburu kolektiboak era eraginkorragoan lortu ahal izateko beste partaideen lana beharrezkoa dela ulertzearen gaitasun bezala defini daiteke. Elkarlan publiko pribatu pertsonal arrakastatsuen gako norberaren onurak beste partaideen menpe daudela ulertu eta interes indibidualak interes kolektiboekin lerrotatzean datza (Chandra et al., 2013; O'Sullivan et al., 2015).

Konfiantza, partaide bat fidagarria izan eta ondorioz bere betebeharez arduratuko den sinesmen bezala defini daiteke. Sinesmen hau da lan kooperatiboa eta helburu komunak bideratzen dituen. Konfiantza bezalako juridikoki lotesleak ez diren ezaugarriak dira elkarlaneko partaideen erlazioaren kalitatean inpaktu handiena dutenak. Partaideen arteko konfiantza ezinbestekoa da erresilientzia eraikitze.

Integrazioa, elkarlanak helburu handiagoak eta era efektiboagoan lortzeko, antzeko helburua duten beste erakunde edo elkarlanekin zenbaterainoko interkonexioa dagoen esan nahi du integrazioa. Hiri-erresilientziaren inguruan eginiko jarduerak laguntzen du interes berdinak dituzten erakunde edo konpainiek egiten dituzten

ahaleginekin bateratzen, esfortzuen bikoiztea saihesten eta hiriaren erresilientzia-maila era eraginkorragoan handitzen.

Malgutasuna, egoera-aldaketa, erronka berri eta bat-bateko krisien aurrean elkarlanaren moldatzeko gaitasun bezala defini daiteke. Elkarlanaren egitura eta erantzukizunak ondo definituak izatea erabakigarria izan daiteke krisi batean ekidite- eta erantzute-faseetan. Hala ere, elementu horietan malgutasun-maila bat izatea beharrezkoa da, eragileen arteko erlazioa egoera desberdinetara egokitzeko gai izan dadin (Doyle et al., 2014), batez ere, edozein egoeratan erantzun bat emateko gai izan dadin.

Aniztasuna, jabego-sentimendu bat sortzearen, eragile talde garrantzitsu guztien ikuspuntuak ordezkatzuta egoteko gaitasun bezala defini daiteke. Elkarlanean aritzen diren partaide guztiek informazioa eskuragarri izateko aukera eta parte hartzeko berdintasuna ziurtatzea oso garrantzitsua da hiri-erresilientzia eraikitze erabakien zilegitasuna mantentzeko eta elkarlan publiko pribatu pertsonal arrakastatsua garatzeko.

2. Informazioaren fluxuarekin loturiko ezaugarriak:

Informazioaren kalitatea, informazioaren egokitasun, zehaztasun eta garrantzi bezala defini daiteke. Horrek partaideen arteko komunikazioa errazten du eta erabakitze-prozesuak hobetzen laguntzen du. Informazioaren kalitatea handia denean, partaideen arteko komunikazioa erraztu egiten du, eta, aldi berean, hiri-erresilientzia handitzeko beharrezkoak diren baliabideen identifikazioa asko errazten du. Horregatik, zenbat eta kalitate handiagoko informazioa tartekatu, orduan eta erabaki hobekak eta ondorioz geroz eta krisi-kudeaketa efektiboagoa lortuko da.

Informazioaren partekatzea, beste partaideei zereginak era efektiboagoan gauzatzeko, zenbateraino komunikatzen zaien adierazten digun kontzeptu bezala defini daiteke. Informazioa partekatzeak ekintza bateratuak hobetzen ditu. Horrek elkarlaneko partaideek krisiak ekiditen, erantzuten eta suspertzen dituzten gaitasunak indartzen ditu eta, ondorioz, krisi-garaian haien lanen eraginkortasuna handitzen du (Kapucu, 2012). Izan ere, informazioa partekatzea da elkarlan arrakastatsuen gakoetako bat, ahaleginen bikoizketa saihesten laguntzen duelako.

Parte hartzeak adierazten du zenbateraino murgiltzen diren eragile guztiak elkarlanaren plangintzan, helburuen ezarketan, erantzukizunen banaketan eta zereginen buruketan. Hiri-erresilientziaren gaiei erantzun kolektibo bat emateak autosufizientzia sustatzen du, oso garrantzitsua baita herritarrengandik erresilientziaren inguruko gaiei buruzko informazio baliagarria lortzea.

Informazioaren irisgarritasuna, informazioa eskuragarri egotearen azkartasun eta partaideek informazioa erabiltzeko duten erraztasun bezala defini daiteke. Komunikazio-protokolo garbiak, informazio-jakinazpen puntualak edo informazioa eguneratua izatea ezinbestekoak dira elkarlaneko partaide guztiek informazio berdina izan dezaten (Adams, 2016).

Informazioaren gardentasunarekin, elkarlaneko partaideen artean zereginak era efektiboagoan burutzeko, informazio

sentikor eta kritikoa zenbateraino partekatzen den adierazten dugu. Informazioaren gardentasunak konpromisoa sustatzen du eta eragileen artean ikuspuntu komun bat garatzen laguntzen du (Gagnon et al., 2016).

Erabiltzaileen adiskidetasunarekin, elkarlanean haien artean partekatutako informazioa eragile talde guztientzat zeinen ulergarria eta erabilgarria den adierazten dugu. Hizkuntza teknikoaren erabilera ahal den heinean ekiditea gomendagarria da, ahalik eta partaide gehienek elkarlanean partekatzen den informazioa ulertu eta elkarlanerako funtzionamendu egokia ziurtatzeko.

3. Arazo-ebazpenarekin loturiko ezaugarriak:

Arazoen konponketa konstruktiboa, partaideek beren arteko arazoak, eragile guztien onespina jasoz eta haien interesak kontuan hartuz era efektiboan konpontzeko gaitasun bezala defini daiteke. Arazoen konponketa konstruktiboa beharrezkoa da eragile talde desberdinen arteko interes dibergenteak lerrotzeko orduan sortzen diren arazoak konpontzeko. Hiri-erresilientziak elkarlan publiko pribatu pertsonalak eragile guztien arteko etengabeko elkarriketa sustatu behar du elkarlana arriskuan jarri dezaketen arazoak denen artean konpondu ahal izateko (O'Sullivan et al., 2015).

Hausnartzeko gaitasuna, elkarlanak iraganeko esperientzietatik ikasi eta esperientzia horiek etorkizunean aukeraketa hobekak egiteko duten gaitasun bezala defini daiteke. Iraganeko gertaeretatik eta arazoetatik ateratako esperientzia kolektiboak identifikatu eta forma emateak epe luzean eragileen arteko elkarlana bermatzen du. Iraganetik ikasitakoa ez genduke baztertuta utzi behar, hiri-erresilientziaren eraikitze-prozesuan kontuan hartu daitezkeen landu beharko lirateke.

Ikuspuntu-lerrotzea, eragile talde guztien ikuspuntuak eta interes indibidualak lerrotatu eta helburu kolektibo bat ezartzeko gaitasun bezala defini genezake. Partaideen arteko interes indibidualen interesak lerrotaturik ez egoteak elkarlan arrakastatsuen funtzionamendua oztopatu dezake. Estrategia komun bat garatzeko orduan, eragile publiko pribatu eta pertsonalek parte hartu beharko lukete gizartearen behar guztiak identifikatu eta etorkizunean jorratuko diren jarduerak definitzeko.

Etorkizunerako planteatutako norabidea

Akademikoen eta profesionalen artean geroz eta kezkatuago daude, hiri-erresilientziaren eraikitze-prozesuan, erakunde publikoek eta konpainia pribatuek gain, gizartea kontuan hartzeko beharrengatik. Egoera honen aurrean eta ikerketa honen bitartez, hiri-erresilientziaren eraikitze-prozesua hobetzeko erakunde publikoen, konpainia pribatuen eta pertsonen arteko elkarlan arrakastatsuen ezaugarriak identifikatu ditugu. Ezaugarri horiek era egokian garatuz gero, eragile publiko pribatu pertsonalen arteko elkarlana hobetu eta hiri-erresilientzia handitzea ahalbidetuko da.

Nahiz eta artikulu honetan ezaugarri bakoitza indibidualki definitu eta deskribatu dugun, horrek ez du esan nahi haien artean erlaziorik ez dagoenik. Literaturaren berrikusketak erakutsi digu ezaugarri horietako batzuen artean lotura estuak daudela. Beraz, lotura horiek zeintzuk diren

aztertzea da ikerketa honek etorkizun laburrean duen hurrengo erronka. Lotura horien identifikazioak lagunduko digu ezaugarrien garapenak inplementatzeko garaian dauden lehenetsunak ezartzen, elkarlan mota hauek era efektiboenean garatu ahal izateko.

///

Bibliografia

100 Resilient Cities (2016): <http://www.100resilientcities.org/resilience#/_-_/> (azken bisita 2017ko abenduan).

Adams, L.M. (2016): «Promoting Disaster Resilience Through Use of Interdisciplinary Teams: A Program Evaluation of the Integrated Care Team Approach», *World Medical & Health Policy*, 8(1), 8-26.

Chandra, A.; Williams, M.; Plough, A.; Stayton, A.; Wells, K.B.; Horta, M. & Tang, J. (2013): «Getting actionable about community resilience: the Los Angeles county community disaster resilience project», *American journal of public health*, 103(7), 1.181-1.189.

Doyle, E.E.; Becker, J.; Neely, D.P.; Johnston, D. M. & Pepperell, B. (2014): «Knowledge transfer between communities, practitioners, and researchers: A case study for community resilience in Wellington, New Zealand», *Australasian Journal of Disaster and Trauma Studies*, 19(2).

Gagnon, E.; O'Sullivan, T.; Lane, D.E. & Paré, N. (2016): «Exploring Partnership Functioning within a Community-Based Participatory Intervention to Improve Disaster Resilience», *Journal of Higher Education Outreach and Engagement*, 20(2), 25-52.

Kapucu, N. (2012): «Disaster resilience and adaptive capacity in Central Florida, US, and in Eastern Marmara Region, Turkey», *Journal of Comparative Policy Analysis: Research and Practice*, 14(3), 202-216.

Mohr, J. & Spekman, R. (1994): «Characteristics of partnership success: partnership attributes, communication behavior, and conflict resolution techniques», *Strategic management journal*, 15(2), 135-152.

O'Sullivan, T.L.; Corneil, W.; Kuziemy, C.E. & Toal Sullivan, D. (2015): «Use of the structured interview matrix to enhance community resilience through collaboration and inclusive engagement», *Systems Research and Behavioral Science*, 32(6), 616-628.

Vedeld, T.; Coly, A.; Ndour, N.M. & Hellevik, S. (2016): «Climate adaptation at what scale? Multi-level governance, resilience, and coproduction in Saint Louis, Senegal», *Natural Hazards*, 82(2), 173-199.